

การดำเนินการทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

นายพงศวิศิษฐ์ บาลี
นิติกรชำนาญการ
ผู้เรียบเรียง

ความเบื้องต้น

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมีขั้นตอนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาประเด็นการนำเสนอ คือ ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง การนำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้ในกระบวนการหาผู้รับผิดทางละเมิด ประเด็นคำวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการกระทำละเมิด

เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดทางละเมิดเมื่อ

๑. เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

- ทำโดยผิดกฎหมาย
- เกิดความเสียหาย
- ความเสียหายเป็นผลจากการกระทำนั้น

๒. การพิจารณาการกระทำ

- กระทำโดยจงใจ หรือ
- ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๓. การพิจารณาตามรับผิด

- ระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ
- ความผิดหรือความบกพร่องของ
 - หน่วยงานของรัฐ
 - ระบบการดำเนินงานส่วนรวม
- ความเป็นธรรมในแต่ละกรณี
- รับผิดเฉพาะส่วนของตน (ไม่ใช่หลักลูกหนี้ร่วม)

ปัญหากรณีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

๑. คดีอยู่ในอำนาจศาลปกครอง หรือ ศาลยุติธรรม
 - กรณีใดเป็น”ละเมิดทางปกครอง” หรือ “ละเมิดทางแพ่ง”
๒. ประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดฯ
 - (๑) เป็นการกระทำละเมิดหรือไม่
 - (๒) ปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ใช้การปฏิบัติหน้าที่
 - (๓) การกระทำอย่างไรเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายหรือ ประมาทเลินเล่อธรรมดา
 - (๔) การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ และมาตรการบังคับทางปกครอง
 - (๕) ระยะเวลาการฟ้องคดี (อายุความ)
๓. การแบ่งส่วนความรับผิด
 - การกำหนดความเสียหาย

๔. ประเด็นการปฏิบัติตามระเบียบฯ

- (๑) ขั้นตอนการดำเนินการตามระเบียบฯ
- (๒) การออกคำสั่งตามข้อ ๑๘

การดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

- (๑) กระทำละเมิดต่อหน่วยงาน
- (๒) กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ขั้นตอนการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงาน

นำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาซึ่งบังคับ

๑. การพิจารณาทางปกครอง(การดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง)
 - แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
๒. คำสั่งทางปกครอง(มาตรการบังคับทางปกครอง)
 - ออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินตามมาตรา ๑๒

ขั้นตอนการดำเนินการหาผู้รับผิดชอบทางละเมิด

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
๒. รวบรวมหลักฐานและให้ผู้เกี่ยวข้องชี้แจง
๓. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง
๔. วินิจฉัยว่ามีผู้รับผิดชอบหรือไม่ เท่าใด แต่ยังไม่แจ้งเจ้าหน้าที่

๕. ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา
 ๖. ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ตามความเห็นกระทรวงการคลัง
 ๗. แจ้งคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ พร้อมสิทธิอุทธรณ์ระยะเวลาอุทธรณ์
 ๘. แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ พร้อมสิทธิฟ้องคดีและอายุความฟ้องคดี (กรณียกอุทธรณ์)
- ขั้นตอนการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
๑. ผู้ดูแล/ใช้ทรัพย์สิน รายงานความเสียหายถึงหัวหน้าหน่วยงาน
 ๒. แต่งตั้ง “คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด” กรณี “มีเหตุอันควรเชื่อ

ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่”

- (๑) กรณีความเสียหายไม่ได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่
- (๒) จำนวนไม่เกิน ๕ คน
- (๓) กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ

๓. คุณสมบัติและข้อห้ามของคณะกรรมการฯ “ต้องไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะที่ขัดต่อหลักความเป็นกลาง(ตามหมวด ๒ ภาค ๑ วิปฏิบัติ)”

๔. การดำเนินการของคณะกรรมการฯ (ตามหมวด ๕ วิปฏิบัติ)

- (๑) องค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการฯ
- (๒) ประธานไม่อยู่/ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลือกกรรมการที่มาประชุม เป็นแทน
- (๓) ระยะเวลาการพิจารณา ควรกำหนดในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ หากไม่เสร็จ

ขอขยาย(ตามหมวด ๓ วิปฏิบัติ)

- (๔) ลงมติโดยถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์
- (๕) กรรมการที่ไม่เห็นด้วย สามารถทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมได้
- (๖) ความเห็นของคณะกรรมการฯ ต้องมี

ก) ข้อเท็จจริง

ข) ข้อกฎหมาย

ค) หลักฐานที่สนับสนุน

๕. คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ (ส่วนที่ ๓ วิปฏิบัติ)

- (๑) ตรวจสอบข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับการกระทำละเมิด
- (๒) รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง
- (๓) รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ
- (๔) ตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่

(๕) เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเต็มที่และเป็นธรรมทุกฝ่าย

หมายเหตุ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิคู่กรณีเจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

เปรียบเทียบมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง กับ ข้อ ๑๕

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิคู่กรณีเจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

๖. การสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

(๑) เกิดจากเหตุใด

(๒) ค่าเสียหายจำนวนเท่าใด กรณีมีค่าเสียหายต้องหักค่าเสียหายก่อน

(๓) ความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานฯ หรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมมีหรือไม่ หากมีจะต้องหักออกจากความเสียหายด้วย

(๔) ผู้ใดต้องรับผิด และชดใช้เป็นจำนวนเท่าใด โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม

(๕) กรณีเห็นว่าเป็นการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องพิจารณาด้วยว่าจะให้รับผิดชดใช้เท่าใด

(๖) กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายคน จะให้แต่ละคนรับผิดชอบจำนวนเท่าใด นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้ไม่ได้

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการสอบสวน

๑) เป็นการกระทำละเมิด

(๑) กระทำโดยผิดกฎหมาย/ระเบียบ/ล่เลข/ล่าช้า เกิดความเสียหาย ความเสียหายเกิดจากการกระทำไม่ชอบนั้น (เหตุ- ผล)

(๒) เพื่ออธิบายว่าเป็นละเมิด

๒) เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(๑) ต้องอธิบายลักษณะ ว่าเป็นการกระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(๒) เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่

(๓) เพื่ออธิบายว่าต้องรับผิดชอบหรือไม่ต้องรับผิดชอบ และรับผิดชอบจำนวนเท่าใด

๓) การแบ่งส่วนความรับผิด และเหตุผลหย่อน

๗. คณะกรรมการเสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง

๘. ผู้สั่งแต่งตั้งวินิจฉัยว่า มีผู้รับผิดชอบหรือไม่ เท่าใด แต่ยังไม่แจ้งเจ้าหน้าที่

๙. การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา

๑) ความเสียหายเกิดกับทรัพย์สินจาสาเหตุทั่วไปไม่ใช้ทุจริตเงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติ ครม. หรือข้อบังคับต่างๆไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

ก) ส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ข) ราชการส่วนท้องถิ่น/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ค) ความเสียหายเกิน ก) ข) และผู้ต้องรับผิดชอบใช้ตั้งแต่ ๗๕ % ของค่าความเสียหายทั้งหมด

๒) ความเสียหายมีสาเหตุมาจากการทุจริต เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติ ครม. หรือข้อบังคับต่างๆไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

ก) สาเหตุเกิดจากการทุจริต หน่วยงานให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนและให้ผู้เกี่ยวข้องที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนแล้ว

ข) สาเหตุจากเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติ ครม. หรือข้อบังคับต่างๆ และไม่ได้เกิดจากการทุจริต เมื่อหน่วยงานฯให้ผู้จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงใช้เต็มจำนวนแล้ว

๓) กรณีที่ไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลัง หน่วยงานฯ ต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นตามแบบ ให้กระทรวงการคลังทราบทุก ๓ เดือน

๑๐. กระทรวงการคลังต้องพิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลา

* กรณีส่วนราชการไม่เกิน ๑ ปี ครั้ง (ก่อนขาดอายุความ ๒ เดือน)

* กรณีราชการส่วนท้องถิ่น/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่นของรัฐ ไม่เกิน ๑ ปี (ก่อนขาดอายุความ ๑ ปี)

๑๑. หากกระทรวงการคลังพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

* หัวหน้าหน่วยงานฯ มีคำสั่งตามที่เห็นสมควร และแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ

* เตรียมการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน เพื่อเตรียมพยานหลักฐาน

สำหรับฟ้องคดี อย่าให้ขาดอายุความ ๒ ปี

ข้อสังเกต กรณีกระทรวงการคลังขอหลักฐานเพิ่มเติม ก็จะต้องจัดทำให้กระทรวงการคลัง

* ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้วให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจฯ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

* ในกรณีที่หน่วยงานที่เสียหายสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ทราบ

๑๒. เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จและส่งสำนวนคืน

* กรณีเป็นส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานฯ ต้องมีคำสั่งตามความเห็นนั้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ (โดยแจ้งเป็น “คำสั่งทางปกครอง” จึงต้องแจ้งสิทธิการอุทธรณ์คำสั่งฯ ต่อผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งต่อผู้ออกคำสั่งฯ)

* กรณีเป็นราชการส่วนท้องถิ่นฯ หากไม่เห็นด้วยกับความเห็น กค. จะสั่งการเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยจะต้องมีเหตุผลที่ดีกว่าและหักล้างเหตุผลของ กค. ได้ หากไม่สามารถหาเหตุผลมาหักล้างได้ ผู้สั่งการจะต้องรับผิดชอบหากเกิดความเสียหายขึ้น

* หากหน่วยงานฯ เห็นว่าไม่ต้องมีผู้ได้รับผิด แต่ กค. เห็นว่ามีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิด สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมฯ มีอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หัวหน้าหน่วยงานฯ มีคำสั่งตามความเห็น กค. (หัวหน้าหน่วยงานฯ ต้องออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานมีคำสั่งตามความเห็นของ กค. ตามข้อ ๑๘)

๑๓. หัวหน้าหน่วยงานฯ สั่งการตามความเห็นของ กค. (ข้อ ๑๘)

๑๔. หัวหน้าหน่วยงานฯ ออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่รู้เหตุฯ และรู้ตัวฯ (คำสั่งตามมาตรา ๑๒) พร้อมแจ้งสิทธิอุทธรณ์คำสั่งฯ ตามมาตรา ๔๐ กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๑๕. หากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จะต้องอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วัน ตามมาตรา ๔๔ กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๑๖. หากวินิจฉัยยุทธวิธีแล้วยังไม่พอใจเจ้าหน้าที่สามารถฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งฯ ต่อศาลปกครองได้ภายใน ๙๐ วัน

๑๗. หากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาที่กำหนด หน่วยงานมีอำนาจออกคำสั่งยึด/อายัด ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่และนำออกขายทอดตลาดได้ (ตามมาตรา ๕๗ วิปปฏิบัติ)

ข้อสังเกต : การออกคำสั่งทางปกครองต้องปฏิบัติตามวิปปฏิบัติ

๑๘. การตั้งกรรมการสอบสวนร่วมกัน : กรณีความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอื่น หรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายมากกว่า ๑ แห่ง และหรือความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน

๑) หัวหน้าหน่วยงานฯ ที่ได้รับความเสียหาย และหัวหน้าหน่วยงานฯ ที่เจ้าหน้าที่สังกัดร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการฯ

๒) ขั้นตอนการสอบสวน กระบวนการพิจารณาเสนอความเห็น การลงมติฯ เหมือนขั้นตอนปกติ

๓) ผู้แต่งตั้งมีอำนาจทำคำวินิจฉัยได้ แต่คำวินิจฉัยจะตรงกันหรือไม่ก็ได้ แล้วรายงาน กค. เพื่อตรวจพิจารณาต่อไป

เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ผู้เสียหายดำเนินการได้ ๒ วิธี

๑) ยื่นฟ้องต่อศาล (ศาลปกครอง/ศาลยุติธรรม แล้วแต่กรณี)

๒) ยื่นคำขอต่อหน่วยงาน (มาตรา ๑๑)

ขั้นตอนการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

๑) กรณีผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ

๑.๑ ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่เรียกค่าสินไหมทดแทน หรือฟ้องหน่วยงานฯ เป็นคดี ให้เจ้าหน้าที่แจ้งผู้บังคับบัญชาทราบโดยไม่ชักช้า

๑.๒ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงาน

๑.๓ หัวหน้าฯ แต่งตั้ง “คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด” สอบสวน

๑.๔ ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการ การสอบสวนข้อเท็จจริง การพิจารณาเสนอความเห็น การวินิจฉัยสั่งการ ตลอดจนการรายงาน

ให้ใช้กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐมาใช้โดยอนุโลม

๑.๕ หากจะหมดสิทธิยื่นคำให้การแก้ฟ้องภายในกำหนด ให้หน่วยงานฯ รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเท่าที่มีอยู่เพื่อประสานงานพนักงานอัยการในการต่อสู้คดี

ผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อศาล

ศาลปกครอง ละเมิดที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่มี ๔ กรณี

- ๑) การใช้อำนาจตามกฎหมาย (เฉพาะกฎหมายปกครอง)
- ๒) กฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น
- ๓) ละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด
- ๔) ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

ศาลยุติธรรม ละเมิดที่ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว)

ละเมิดที่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ แต่มีใจเกิดจาก

- ๑) การใช้อำนาจตามกฎหมาย
- ๒) การออกกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น
- ๓) การละเลยต่อหน้าที่ หรือ
- ๔) การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

๒. กรณีผู้เสียหายร้องขอให้หน่วยงานฯ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

๒.๑ หน่วยงานฯ รับคำร้อง และออกหนังสือรับคำร้อง

๒.๒ หัวหน้าหน่วยงานฯ แต่งตั้ง “คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด”

ทำคำวินิจฉัย รายงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบพิจารณา

๒.๓ หัวหน้าหน่วยงานฯ มีคำสั่งให้ผู้ร้องขอทราบฯ ว่า หน่วยงานฯ ชดใช้หรือไม่อย่างไร

เป็นจำนวนเท่าใด

๒.๔ หากผู้เสียหายไม่พอใจ ก็สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้

* ฟ้องศาลปกครอง กรณีละเมิดจาก

- (๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายปกครอง
- (๒) การละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

* ฟ้องศาลยุติธรรม นอกเหนือจากกรณีข้างต้น

การเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่

๑) การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงินภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรการบังคับทางปกครอง)

๒) การฟ้องคดีต่อศาล เรียกเงินค่าสินไหมทดแทน (กรณีฟ้องทนายหรือกองมรดก หรือกรณีใช้มาตรการบังคับทางปกครองไม่ได้)

๑. การออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ เรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้เงินภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรการบังคับทางปกครอง)

คำสั่งตามมาตรา ๑๒ เป็น "คำสั่งทางปกครอง" ดังนี้

- * ความแตกต่างของคำสั่งตามมาตรา ๑๒ และคำสั่งตามข้อ ๑๘
- * การออกคำสั่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
- * หากผู้รับคำสั่งไม่พอใจ อุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๔๘ วรรคปฏิบัติ
- * หากไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เจ้าหน้าที่ฟ้องศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่งได้
- * ออกคำสั่งได้ แม้เจ้าหน้าที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว (ลาออก/เกษียณ)
- * หากเจ้าหน้าที่ตาย ไม่อาจออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ ได้ จึงต้องฟ้องทนายหรือกองมรดก
- * หากเจ้าหน้าที่ไม่ชุดใช้เงินตามคำสั่ง หน่วยงานจึงใช้มาตรการบังคับทางปกครองยึดอายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่และขายทอดตลาดตามมาตรา ๕๗ วรรคปฏิบัติ (หน่วยงานฟ้องเรียกเงินจากเจ้าหน้าที่ไม่ได้)

สรุปคำวินิจฉัยศาลปกครอง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๔๗/๒๕๕๖)

- * คำสั่งตามมาตรา ๑๒ เป็น "คำสั่งทางปกครอง"
- * เมื่อคำสั่งไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีความหมายกำหนดขึ้นตอนอุทธรณ์ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นตามมาตรา ๔๘ วรรคปฏิบัติ ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

สรุปคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา

(เรื่องเสร็จที่ ๒๔๗/๒๕๕๕ และ ๖๗๓/๒๕๕๕)

- * คำสั่งตามมาตรา ๑๒ เป็น "คำสั่งทางปกครอง"
- * กรณีได้มีการกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้แล้วตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ให้มีการส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ และให้มีการออกคำสั่งตามความเห็นกระทรวงการคลัง หรือตามที่เห็นว่าถูกต้อง จึงไม่อาจนำเรื่องการอุทธรณ์ ตามวิธีปฏิบัติมาใช้บังคับได้

๒. หน่วยงานฟ้องคดีต่อศาล เรียกเงินค่าสินไหมทดแทน (กรณีฟ้องทนายหรือกองมรดกหรือกรณีใช้มาตรการบังคับทางปกครองไม่ได้)

๑. ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

(๑) ได้รับความเดือดร้อน หรืออาจจะเดือดร้อนฯ โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำ

เหตุที่ฟ้อง : เพื่อ “การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหาย”

เงื่อนไข : ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒

(๒) มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

เหตุที่ฟ้อง : เพื่อ “การยุติข้อโต้แย้งนั้น”

เงื่อนไข : ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒

(๓) กรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

เหตุที่ฟ้อง : เพื่อ “แก้ไขเยียวยาหรือยุติกรณีนั้นๆ”

เงื่อนไข : ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒

๒. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นผู้มามีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๘๓

๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๓)

ระยะเวลาการฟ้องคดี ๗ วรรคหนึ่ง (๓)

ความรับผิดทางละเมิด และความรับผิดอย่างอื่น

ก) การฟ้องคดีตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้

เหตุแห่งการฟ้องคดี

ข) กรณีที่ไม่รู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ต้องยื่นฟ้องภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันที่รู้เหตุแห่งการ

ฟ้องคดี

ค่าธรรมเนียมศาล

* การฟ้องคดีปกครองไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

* เว้นแต่การฟ้องคดีขอให้สั่ง ให้ใช้เงิน หรือส่งมอบทรัพย์สินตาม มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๓)

หรือ (๔) เสียค่าธรรมเนียมศาลในอัตราตามที่ระบุไว้ในตาราง ๑ ท้าย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
แพ่ง (ป.วิแพ่ง) สำหรับคดีที่มีค่าขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้

ทุนทรัพย์	ค่าธรรมเนียมศาล
ไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท	ร้อยละ ๒ แต่ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
ส่วนที่เกิน ๕๐ ล้านบาท	ร้อยละ ๐.๑

งานนิติการ

กันยายน ๒๕๖๔